

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

23 Sollicito[rum] inutiliter (Sorg narren) Nole. Sollicitari vt de fine circa
t[empor]alia: sollicitari nimis de t[empor]alib[us]: sollicitari circa crimina
p[er]petranda: sollicitari circa vilia: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Sollicitorum inutiliter

bu' atise: audi me: apprehendi disciplinā (vt ait David) si deus tibi non
inset: tu tibi inferto: qre tibi vgam. Castiga corpus ieiunij: vigilijs/
peregrinatōib: cilicij: zc. Castiga res elemosym: castiga animū deo
p orōnem/meditatōem zc. tibi p passionū repulsionē: primo p ppassi
onem/si tu nō habes passionē: z p remissionē iniuriar: pfecto nō qua
bec afflictio. Rogemus.

Feria. ij. post Letare. xxvi. Martij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Euangelium.

Iesum a terra turba est: inutilr sollicitoz (Sorg narren)
Dico at notāter inutilr: qz sunt q nō sūt fatuz tū solliciti: qz
non inutilr/ sed vtilr. Sunt ḡ duplices solliciti. Primi sol
liciti sunt vtiliter: hi sunt q spēalem hnt sollicitudinē circa
deum/se z primū. Circa deū solliciti sunt/ quatenus eum semp ha
beant p oculis. s. iuxta eius mandata oia opa sua exercentes/meditan
tes: sed z orātes. Itaqz solliciti sunt stare in p̄spectu eius sp̄/ sicut ser
uus aī dñm: quaten⁹ ad nutū ei⁹ oia fiant. Non sunt hi fatuz: qz potis
orem prem z vez bonū qd de⁹ reqrit ab hoie amplectunt. Mich. vi.
Sollicitū. s. ambulare cū deo tuo. Ad hāc sollicitudinē hortat Paul
lus Roma. xij. Sollicitudine nō pigri/spū feruētes/dño seruētes. Ze
lum hunc feruētē oñdit Iesus in euāgelio hodie. Sunt solliciti circa
seipos/cauēdo ab insidijs diaboli instar auicule māducātis sp̄ timidi
z circūspecti oculati: qz: z custodiēdo sensus suos z tps nō pdēdo. Ju
bet h̄ Deut. iij. Custodi temetipm z aiām tuā sollicite. Et adū hi iux
ta p̄siliū sapiētis a. i. fornicā/ vt sibi pvideāt in estate gratie dū sol lu
cet/ z tps laboris est/ q̄ habeāt in h̄yeme mortis. s. merita bonoz opez
(wer nit gabelt so die bren z ablet/ der laufft im winter mit einem feyl
vnd fragt/ hat yenant haw feyl) Sunt solliciti erga primū/eidē sal
lutaria aie administrātes/reputātes eos (quēadmodū z vcre sunt) mē
bra sui corporis. Et ideo sic vnū mēbz p alio sollicitū est ad iuuādū/ sic
z ipi alē alteruz seruūt: s̄m qd Ap̄ls. i. Cor. xij. docet. Itē z Ep̄he.
iij. Solliciti seruaie vnitatē spūs in vinculo pacis. Hec sollicitudo
maxime spectat ad platos/ vt p subditis sollicitent: in spūalibz p̄cipue
z in tp̄alibz. Ne nostre tēpestatis/ in qua nemo aias sed bursas curat.
Nemo der selen/ aber der seckel fere oēs/ z nō aie/ nisi in q̄tū respicit
bursam. Hoc est: vitia anime nō corrigunt/ nisi vt bursa impleat. Ro
ma. xij. Qui p̄est in sollicitudine zc. Sic z pater circa filios. Sic To
bias cū filius nō rediret/ p eo sollicitus erat. Sūt q̄ pax curat salutē
familie sue/ p̄cipue ministroz z ancillaz/ etiā q̄ vident deuoti: cia (dis
cūt) p̄mittā correctōem ei⁹ alteri. Sed qd sic z ali⁹ dicet/ z terti⁹ z q̄
tus: q̄ fit vt a nullo erudiat: immo si a te q̄ videris reputat⁹ correptus
nō fuerit/ sed dissimulāter p̄teritus/ nunq̄ alioz minus reputatoz di

sciplinam recipiet. **N**ox em̄ dicit dū corripit: Apud alios seruiui p̄
biores q̄ tacuerūt / z me sup̄ his nō corripuerūt: si iniustū fuisse qd̄ fa
cio / nō dissimulassent. **E**cce qd̄ tua pusillanimitas taciturnitas effecerit
mali. **R**ursus hec sollicitudo respicit p̄iuges / q̄ alterutq̄ dñi esse solli
citi p̄ inuicē. j. **C**oz. viij. Qui aut̄ cū vxore / sollicit⁹ est quō placeat vx
ori: z cōuerso. **S**ic z matrona sollicita sit de p̄uisione necessariorū. **U**n̄
z dñs dicit **M**artbe: **M**artba sollicita es. **I**n q̄ nō de sollicitudine re
p̄bendit / s̄ de turbatōe z murmuratōe. **L**u. x. **E**cce sollicitos sp̄ualr̄
nō vtiq̄ fatuos: imo etiā tp̄alia nō negligūt / etem̄ z de illis p̄uidēt z sol
licitātur: sed nō stulte quēadmodū post dicit: sed prudēt / humane et
rōnabilr̄. **T**p̄alia p̄curāt tāq̄ media ad sp̄ualia / z in p̄curatōe nō rece
dūt vt negligāt sp̄ualia. **L**aborē exercēt: sollicitudinē vitat: nō sunt im
moderate solliciti / sed obediūt **A**p̄lo: **V**olo vos sine sollicitudine esse
s. immoderate. **E**cce p̄mi solliciti. **S**ūt solliciti inuicē: q̄ sunt de hac z
fatuoꝝ turba. **E**t dinosci p̄nt nolis septem.

Prima nola est: sollicitari de tp̄aliū acq̄sitōe / in eis finem p̄stituen
do vltimū. **S**unt q̄ circa tp̄alia q̄renda multū laborāt in mēte z corpe: z
in eis finē p̄stituunt vltimū / sp̄a. s. tp̄alia plus amādo q̄ salutē p̄p̄iaz.
Nec est sollicitudo pessima: de qua **E**c̄s. iij. **P**eccatori dedit deus af
flictōem z curā sup̄flua. **E**t hec est vana z cassa sollicitudo: nimirū q̄
nō p̄sc̄t quod q̄rit. **S**imilis poti⁹ araneē q̄ se euiscerat ad faciendū sub
tiles telas p̄ muscis captēdis: q̄ tñ de facili destruit. **E**t h̄ mentem
evacuat omni vigore sapientie z iusticie / ad cognoscēdum subtiles vi
as / ad decipiēdum incautos: sed ip̄e ab hominibz vel a diuino saltē iu
dicio atteritur.

Secūda nola est: sollicitari nimis de temporalibz. **S**unt q̄ nō statu
unt finē in eis / sed volūt habere p̄ medijs: sed circa acq̄sitōem talū ni
mis sollicitant / ita. s. q̄ a necessarijs ad salutē retrahunt / ea. s. omitten
do. **U**t **l**ucres̄ omittit seruare festa / ieiunia / missas / p̄fiteri / cōicāre / p̄cc̄
pta ab ec̄c̄a. **H**ec est illa sollicitudo / de qua dñs d̄t: **S**ollicitudo seculi
suffocat v̄bū. s. auditū vel inspiratū / ne fructificet in mente. **U**ter si q̄s
ex nimia sollicitudine ad tp̄alia non omittit sp̄ualia ad salutē necessa
ria: sed diminuit in deuotōe / z tepescit a seruoꝝ debito: veniale erit / h̄
gnum / fenum / stipula.

Tertia nola est: sollicitari circa crimina faciēdo. **S**unt q̄ in aliq̄bz
crimibz diligētē curā z festinā adhibēt ad p̄petrandū: quēadmoꝝ
dū mulieres sollicite ad se ornadū / multū ponētes de tpe z diligētia: z
gulosi ad p̄parandū cibos / z ambitiosi ad honores p̄curandos: et bu
tismodi. **D**e hac nola intelligit̄ illud **P**rouer. xj. **E**xpectatio sollicito
rum seꝝ ad malum peribit.

Quarta nola est: sollicitari circa ardua / altissima z impossibilia. **S**ol
licitus erat **A**lexander totū sibi subiugare orbē: z neq̄ sibi sufficere pu

Sollicitorum inutiliter

Uigabat. Nam cū Calisthenē audiret dicentē qz esset opinio q̄runda/q̄s
pter hunc mūdū essent etiam alij mūdi: Q̄ he inq̄r/noncū hūc deuici
quēadmodū alios deuincam? Extēdebat̄ animus suus ad etiā alios.
deuincendū. Sed qd: cui nō suffecerat h mūdus/tādem post mortem
p̄tentus fuit spacio terre z sepulchro septē pedū. Talis ē fatuitas ma
gha/tam uehemēter ad uanitatē hui/q̄ oia sunt transitoria z ad mo
mentū apparētia. Quā uanitatē z fatuitatē exp̄sserūt greci/romani z
christiani. Ecce mos grecoꝝ fuisse legit: q̄ moꝝ posteaꝝ coꝝ impatoꝝ
esset elect⁹/accedebāt marmoꝝ cesoꝝs varia ḡna marmoꝝ deferētes:
z ab impatoꝝe q̄rebāt/de q̄ marmore sibi uellet extrui sepulchꝝ/q̄tē
cum exterrēt ne nimīū de gl̄a trāsitoria tumesceret. Sic z in trium
pho Rome: de q̄ Isido. li. x. viij. scribit/ca. ij. Is q̄ circūferebat̄ in triū
phali curru aureo cū sceptro/lictoꝝe p̄tingebat̄ aliqui q̄ cū se q̄bat: q̄tes
nus inde humiliaret̄/z cogitaret lictoꝝe posse fieri dñm suū. Plane z
ep̄s Herbipolē. introducūt in lanceis/nudus pedes z caput cū fune
cinct⁹ instar furis. Sic sic pape in coronatōe sua d̄t is q̄ floccum in
cēsum iactat in aerē: Pater sc̄tē sic trāsit gl̄a mūdi. Et uere sic trāsit.
Quid em̄ est gl̄a hoim? Caro/fenū/z sicut flos agri gl̄a ei⁹. Esai. iij.
Fenū simplices homines/flores hoies gl̄osi: z yterqz cadit. Quid d̄ri
gl̄am esse floꝝe: stercus z x̄mis est. j. Macha. ij. Vtqz multoꝝ gloria
hec est/deferre sericas uestes: p̄fecto stercus x̄mum.

Quinta nola est: sollicitari erga uilia z minima. Sūt q̄ maximam
hāt sollicitudinē: z nocte tota iacet ut putāt in silijs/instar impatoꝝ
ris tillingēsis fatui: de q̄ infra. x. vij. l̄sa. S. miraqz p̄onūt z sollicitudi
nē gerūt de multis/z se fatigāt uilibo. Et tādem cū inq̄rīt qd solliciti
fuerunt/est qz anseres nudi pedes incedūt. Siles sūt eis q̄ minima do
mus sue maxima sollicitudine disq̄runt: z prob pudor etiā plari z ep̄i.
(si sc̄to Bernardo ad Eugeniū credit) hac stulticia tenent̄/q̄ de nūc
ro panū cū suis economis rōem faciūt. Ceterz cū de nūcero aiay nes
mo mentōem facit. Et qdē sic est ut p̄dixi: qz de aiay nulla cura p̄
se: si qñ de eis fit mētio/h est p̄ter p̄neram bursam.

Sexta nola est: sollicitari de alienis z imprudentibz ad se. De illis lo
q̄r q̄ sua negligūt z cū alioꝝ negotijs se occupāt. Nō em̄ loq̄r q̄s chari
ritas uiget ad fraternū p̄fectū z subsidiū in tribulatōibz/de q̄bz p̄us
dictū est: s̄z q̄s pon⁹ curiositas titillat/z incōsideratio suoꝝ defectuū.
Uel si zelus eos uiget: nō est tñ fm sciam/q̄ uolūt oia planare z oēs vi
cos expurgare. Sup̄ vires tuas est frater/ eget freno h̄ zelus: ordina
uit in me charitatē: ait Canticoꝝ sponsa. Ordinatissime utiqz chari
tas/q̄ tātū se intromittit de alioꝝ negotijs q̄ntū expedit z exigit dicta
men recte rōis. R̄ndet aliqui: qd ad me de his q̄ foris sunt. Et illō Te
renciani Sems: Aliena cur curas q̄ ad te nihil attinent.

Septima nola est: sollicitari de futuris ex diffidētia. Sūt q̄ timoꝝ

Turba. XXIII X.

rem hñt inordinatū: putātes qz si facerēt illa q̄ p̄cepit eis deus / z faciē
do quod in se est / nō omittēdo curā salutis aīe sue: de^o eis nō p̄nderet
Plane fatui magni. Dic qd hoc est: de^o tibi maiora p̄stitit / aīam z cor
pus sine tua sollicitudine: z hesitas qz minora p̄stabit: si feceris suā vo
lūtātē p̄stabit inq̄s amictū z victū tantū quātū iudicabit tibi expedire
q̄uis nō quātū stulte appetis. O inq̄s / sed eas ibi quousqz assa colum
ba inuolat ori tuo. Nō dico de colūba / sed de pane quotidiano tibi ne
cessario. Neqz dico tibi / sed eas ibi: s; nō habeas supflua sollicitudines
te a necessarijs ad salutē impediētē: laborē exerce: vitato sollicitudines
talē. Au. si ampli^o / de^o minoribz te p̄nderet sine eoz sollicitudine / ambo
z li. q̄s agri: vestit ea z pascit: z times tu q̄ pluris es illis qz te non pas
cet z vestiet / si būana vtaris sollicitudine z feceris p̄cepta sua: Auez
bestiā curat / z filiū negligit: Non est hec opinio filij de patre z ch̄iani
hoīs de Ch̄o: animus est h̄ gentilis nō credētis p̄uisionē dei: ideo
ip̄met sibi nitit̄ facere p̄uisionē. Excutē hāc stultitiā: abijce hāc gēti
lem diffidētiā: z fide patri ad quē iugit̄ z quōdie clamas: Pater nos
ter q̄ es in celis. Nō impotēs est / nō durus est / nō ignorās e / nouit ne
cessitatē nostrā / amat nos / vult succurrere / oipotēs est / p̄t subuenire.
Cur q̄ hesitas? Plane nō alia cā / qz pua fides in te est sup ei^o vel potē
tia / vel bonitate vel sapia: si em̄ hoz in te esset viuax fides / munere
meres. Adauge nobis dñe fidem / sic clama. Rogemus.

Feria. iij. post Letare. xxvij. Martij

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium.

Tercia quarta turba stultoz / mutuantū (Borg narrē)
Apte seq̄t hec turba p̄cedentē: illi nimā curam / hi nullaz
hñt. Dinoscunt̄ aut̄ stulti hi duabz nolis / fm qd duo sunt
ḡna debitorz. f. pecunialū z peccaminialū.

Prima igit̄ nola est: debita pecunialia p̄trahere (gelt oder ander
zeitlich guot vff borg vff nemen) Sūt q̄ debita multa p̄trahere nō cu
rant p̄ mutua / dūmodo ad soluendū non cito cogant̄: z uiuant / luxuri
ant (praessen / füllen) supbiunt: z inter uiuandum cantāt (Lof soe glur
sorgen) z (Er bindt die sebuoch mit basten der die zech bezalē muof)
sicqz cum bonis alioz supbiunt z luxuriant. Noti sunt hoz mores /
nec opus est diffusius eos describere. Maiorē inquam sollicitudē
nem habebit creditor quēadmodū soluat / q̄ ego quō solua. Et tñ sine
sollicitudine nō sunt ā miseria / vt puto: nisi sint oīs honestatis exptes.
Aliqñ sup h̄ angit̄ cor ei^o q̄ h̄mōi cogitat obligatōem. Modestissima
est vox creditorz postulantiū: vt Boen^o in de disciplina scholarū d̄t.
Cogit eos aut̄ impellit voluptas quā q̄runt / vt multa mutuent̄: q̄ tñ
fero aut̄ nunq̄ soluiūt: quaten^o delicias habere possint: s; p̄trariū cre
bro accidit. Quippe q̄ semp cogunt̄ deteriora recipe sup credētia tali